

Pasin Palstat - viikko 7

"TEATTERISSA VALLITSI TÄYSI SEKASORTO. TOISET HUUSIVAT SITÄ, TOISET TÄTÄ, EIVÄTKÄ USEIMMAT EDES TIENNEET, MIKSI OLI KOKOONNUTTU." Apt.19:23-40

EFESOKSEN MELLAKKA

"Joukossa tyhmyys tiivistyy" - sanotaan. On perin merkittävää, miten tyhmäksi ihminen voikaan ajautua halutessaan rahaa. Aivan sama, mitä puppua esitetään ihmisille, kunhan rikkaudet karttuu. Onkin syytä tarkastella, mitä me itse olemme valmiita myymään, saadaksemme jotain toisarvoista?

Sama ahneus on nähtävillä nykysessä maailmassamme. Mitä onkaan tehnyt edellinen sukupolvi ajattelemattomuussissaan ympäristölle ja kansantaloudelle! Ilmaston muutokset, valtion velkamäärä yms. jää tuleville polville maksettaviksi ja kärsittäviksi. Ahneus on sokaissut johtajat ja kansan tekemään mitä tyhmiä ratkaisuja.

Raamatun päivinä epäjumalien palvonta oli älyttömiin mittasuhteisiin paisunutta bisnestä. Mitkä ovat tämän päivän epäjumalamme, joita kumarramme tyhmyydessämme? Mitä minä voisin tehdä toisin? Mikä on asia tai kohde, joka olisi minulle evankeliumia ja iankaikkisuutta tärkeämpi? Miettikäämme näitä uudistuen hengeltä ja mieleltämme.

"Teidän tulee panna pois vanha ihmisenne, jonka mukaan te ennen vaelsitte ja joka turmelee itsensä petollisia himoja seuraten, ja uudistua mielenne hengeltä ja pukea päällenne uusi ihminen, joka Jumalan mukaan on luotu totuuden vanhurskauteen ja pyhyteen." Ef.4:22-24

Apt.19:23. Noihin aikoihin Efesoksessa syntyi Herran tien johdosta paha mellakka. 24. Kaupungissa oli Demetrios-niminen hopeaseppä, joka valmistutti hopeisia Artemiin temppelein kuvia ja näin hankki käsityöläisille huomattavat tulot.

"Temppelissä olleen Artemiin patsaan väitettiin pudonneen taivaasta. Efesoon tuli paljon ihmisiä palvomaan patsasta. Sen vuoksi Artemiin temppelein pienoismallien valmistus muodostui tuottavaksi liiketoiminnaksi." [Novum]

25. Hän kutsui koolle nämä ja muut saman alan työntekijät ja sanoi: "Miehet, te tiedätte, että meidän vaurautemme on tämän työn varassa.

"Ei ole harvinaista, että taloudelliset näkökohdat tulevat oikean uskon esteeksi, ja epäjumalanpalveluksessa rahan himo ei suinkaan ole ollut mikään vähäpätöinen tekijä." [Novum]

26. Mutta nyt te voitte nähdä ja kuulla, kuinka tuo Paavali on harhauttanut suuren joukon ihmisiä, ei vain täällä Efesoksessa vaan kohta koko Aasian maakunnassa. Hänhän uskottelee, että ihmiskätten luomukset eivät ole mitään jumalia.

"Nämä ihmiset eivät luonnollisestikaan halunneet kansan saavan sitä käsitystä, että he puhuivat näin rahan tähden. Niinpä he esitivät asian ikään kuin usko jumalattareen olisi ollut vaarassa. Tämä Paavaliin kohdistettu syytös on samalla voimakas todistus hänen julistuksensa tehosta." [Novum]

27. Tämä uhkaa saattaa meidän ammattimme huonoon huutoon, eikä siinä kaikki: voi käydä niin, että suuren jumalattaremme Artemiin temppeleitä ei kohta enää pidetä minään ja hän menettää mahtinsa - hän, jota koko Aasia ja koko maailma palvelee."

"Artemis oli hedelmällisyyden jumalatar. Hänen pappinsa olivat kuohittuja, ja heitä avustivat papittaret, jotka olivat neitsyitä ja orjia. Pelättiin, että jos Paavali saisi jatkaa julistamista kenenkään estämättä, uskonto menettäisi otteensa kansaan, ja se taas aiheuttaisi Efeson hopeaseppien tulojen pienenemisen." [Novum]

28. Tämän kuullessaan miehet vimmastuivat ja huusivat: "Suuri on Efesoksen Artemis!"

"Heillä olikin syytä pelkoon. Viisikymmentä vuotta myöhemmin, noin v. 112, Plinius kirjoitti keisari Trajanukselle, että evankeliumin vuoksi kaikki epäjumaliin liittyvät liiketoimet olivat loppuneet ja temppelit olivat autioina." [Novum]

29. Koko kaupunki joutui kuuhuksiin. Väkeä tuli virtanaan kaupungin teatteriin, ja ihmiset riistivät mukaansa Gaioksen ja Aristarkoksen, Paavalin makedonialaiset matkatoverit.

"Kaikki uskoivat, että jos pyhiinvaeltajat lakkaisivat käymästä Efesosssa, se merkitsisi taloudellista perikatoa." [Novum]

30. Paavali halusi mennä kokouspaikalle, mutta opetuslapset estivät häntä.

"Paavali ei ajatellut vähääkään omaa turvallisuuttaan. Hän ajateli vain ystäviään, jotka olivat vaarassa. Luultavasti hän uskoivat saavansa kansan rauhoittumaan puhumalla, jos vain pääsisi paikalle. Mutta hänen ystävänsä eivät sallineet hänen vaarantaa henkeään." [Novum]

31. Myös muutamat maakunnan korkeat hallitusmiehet, jotka olivat hänen ystäviään, lähettivät hänelle sanan ja varoittivat häntä menemästä teatteriin.

"Paavalin julistus oli siis saavuttanut nämäkin piirit ja jättänyt niihin jälkensä. Hekään eivät halunneet hänen asettuvan vaaralle alttiiksi." [Novum]

32. Teatterissa vallitsi täysi sekasorto. Toiset huusivat sitä, toiset tätä, eivätkä useimmat edes tienneet, miksi oli kokoonnuttu.

"Saattaa tuntua merkilliseltä, että tästä joukosta, joka oli vain ryynnännyt yhteen paikkaan, käytetään sanaa 'ekklēsia', 'seurakunta', mutta tämä sana tarkoittaa oikeastaan kansankokousta, joka on kutsuttu koolle tiettyä tarkoitusta varten (vrt. j. 39)." [Novum]

33. Sitten väkijoukon huomio kohdistui Aleksandrokseen, jota juutalaiset työnsivät esiin. Aleksandros viittasi kädellään pitämään puolustuspuheen.

"Oli varsin luonnollista, että juutalaiset vedettiin mukaan tähän riitaan ja että heitä syytettiin Artemiin palvonnan vastustamisesta. Sekä juutalaiset että kristityt vastustivat epäjumalien palvontaa. Roomalaisten oli sitä paitsi helppo katsoa kaikki uskonnollinen levottomuus juutalaisten syyksi. Ei siis ihme, että nämä halusivat todistaa syyttömyytensä." [Novum]

34. Mutta kun huomattiin, että hän oli juutalainen, kaikki alkoivat yhteen ääneen huutaa: "Suuri on Efoksen Artemis!" Tätä kesti parin tunnin ajan.

"Pelkkä juutalaisen esiin astuminen tässä tilanteessa aiheutti täysin päinvastaisen reaktion kuin juutalaiset olivat odottaneet." [Novum]

35. Lopulta kaupungin sihteeri sai joukon rauhoittumaan. "Efesolaiset!" hän huusi. "Kaikkihan tietävät, että Efoksen kaupunki on pantu vaalimaan suuren Artemiin temppliä ja hänen taivaasta pudonnutta kuvaansa.

"Tämä kansleri oli viisas ja taitava mies, ja hänellä näyttää olleen kokemusta suurille kansanjoukoille puhumisesta. Kuunneltuaan meteliä kahden tunnin ajan ja huomattuaan ihmisten huutaneen itsensä väsyksiin hän tiesi, että oli sopiva hetki puhua heille järjellä." [Novum]

36. Tätä ei kukaan voi kiistää. Pysykää siis rauhallisina, älkää tehkö mitään harkitsematonta.

"Tiedämme apostolien saarnanneen myös suoraan epäjumalanpalvelusta vastaan ja nimittäneen pakanoiden jumalia »turhiksi jumaliksi» (14:15). Kun kukaan ei nyt vastustanut sitä, mikä liittyi Artemiin uskoon, kanslerin mielestä ei ollut vaaraa vakiintuneen jumalanpalvonnan syrjäyttämistä. Toisin sanoen ei ollut mitään syytä levottomuuteen. Koko asia oli mahdollista järjestää aivan rauhallisesti, mikäli kukaan ei tekisi mitään harkitsematonta." [Novum]

37. Nämä miehet, jotka te toitte tänne, eivät ole temppeleinryöstäjiä eivätkä liioin ole herjanneet meidän jumalatartamme.

"Efeson kristityistä annetaan tässä hyvä todistus (vrt. Tiit 3:1-2). He olivat osoittaneet varovaisuutta vetäytymättä kuitenkaan sivuun. Paavali julisti ennen kaikkea Kristusta, ja usein vanha sortui silloin itsestään ilman että hänen tarvitsi saarnata sitä vastaan. Hänen intonsa ei milloinkaan kasvanut hänen viisauttaan suuremmaksi ja voimakkaammaksi. Hän ei koskaan puhunut kevyesti eikä ivallisesti siitä, mitä hänen kuulijansa pitivät pyhänä. Sama asenne ilmeni myös Ateenassa (17:22 ss.)." [Novum]

38. Jos Demetrios ja hänen ammattitoverinsa haluavat nostaa syytteen jotakuta vastaan, niin sitä varten on käskynhaltijat ja oikeusistuimet - syyttäkööt siellä toisiaan.

"Mellakka oli lainvastainen ja saattoi johtaa vakaviin seurauksiin suhteessa Roomaan (j. 40)." [Novum]

39. Jos teillä taas on joitakin muita vaatimuksia, ne käsitellään laillisessa kansankokouksessa. 40. Tästä tämänpäiväisestä voi meille olla seurauksena kapinasyyte, ja meidän olisi vaikea löytää selitystä tälle mellakalle." Näin puhuen hän sai kokouksen hajaantumaa.

"Kansleri korosti, ettei kansankokous ollut laillisesti kokoonkutsuttu. He olivat kaikki vastuussa tapahtuneesta, ja asia oli selvitettävä käskynhaltijalle. Roomalaiset suhtautuivat tällaisiin joukkokouksiin erittäin epäluuloisesti. Eräessä Rooman laissa säädettiin jopa kuolemanrangaistus jokaiselle, joka osallistui mellakkaan." [Novum]

